

מעריך שני שיעורים לפתיחת השנה

כללי

1. ניתן להפעיל שיעורים אלה בכיתה ו שלמדה מדוברת ואותיות בשנה שעברה, בכיתה ז שלמדה מדוברת ואותיות שנתיים ביסודי, בכיתה ח שלמדה שנה שעברה את האותיות.
2. מהות השיעורים הוא חזרה על אותיות הא"ב הערבי, פענוח, מילים חדשות ושיווק מקצוע הערבית בבית הספר.
3. הקובץ הזה מכיל את תיאור השיעורים, קובץ נפרד מכיל את הכרטיסים.
4. עזרים נילווים: פלקט האותיות של שפה מספרת תרבות, או סרגל האותיות, או רשימת הא"ב הערבי לפי סדר ובצורות השונות של האות.
5. השיעורים נכתבו במסגרת צוות מצומצם של מורות בחטיבת ביניים הקולטות את התלמידים שלומדים "יא סלאם" ביסודי. המורות הן: ליאת לביא וסיגל לנגה מכפר הורדים, מעין שרי מן הפתוח בחיפה, תמי אניספלד מעירוני ג בחיפה. הצוות יעבוד השנה בהנחיית אלה לסטרה ותוצרים מעבודתו נחשוף בהשתלמויות המורים ובאתר. הצוות הוקם כדי ליצור רצף לימודי בין היסודי לחטיבה ואת מסקנותיו נעביר לכלל בתי הספר הקולטים תלמידי יסודי שלמדו מדוברת שנתיים.

מהלך השיעורים:

- המורה מתחילה את השיעור הראשון בהיכרות פשוטה (שמי ... מה שמך? ...) במדוברת. אפשרי לשאול ראשית 5 בנים: שו אסמכ? ואחר כך 5 בנות: שו אסמכ? ניתן גם לפתח את ההיכרות לשאלות כמו: וין אנת סאכנ? כיף חאלכ אליום? להבהיר את ההבדלים בפנייה לבן או לבת.
- המורה תולה על הלוח את פלקט האותיות.
- שאלות והפעלות עם הפלקט: (היזכרות באותיות מן הצד הגרפי והצלילי)
1. המורה אומרת רצף של שתי אותיות, התלמיד שבא ללוח מצביע עליהן. למשל: אלף בא, אחר כך אלף רא, אחר כך רא זאי וכך הלאה. תמיד יש אות אחת מהרצף הקודם, האותיות מסודרות כך על הפלקט. (ימינה שמאלה, למעלה למטה)
 2. עבודה על אותיות אחיות ומה ההבדלים בינהן לפי הצבעים בפלקט. מהן האותיות שיש להן רק נקודה אחת מזהה, שתי נקודות מזהות, אין בכלל נקודות, נקודה למטה, נקודה מעל האות, מהן האותיות הגבוהות, מהן האותיות שאחריהן לא מחברים ...
 3. כמה אותיות בא"ב הערבי?
מי יכול לומר כמה אותיות ברצף אחד? מהם הרצפים הדומים לעברית?
מדוע חשוב לנו לדעת את סדר הא"ב הערבי? איפה זה ישרת אותנו?

4. שרים את שירי האותיות השונים ומצביעים על האות בפלקט.

שיר אותיות נוסף שהתוודעתי אליו לאחרונה דרך ליאת לביא שהכירה אותו דרך מורה ערבייה שהדריכה, לפי המנגינה של "אחינו יעקב, אחינו יעקב, סע לאט, סע לאט, אם תסע מהר יתפוס אותך שוטר..." החלוקה שם היא של 4 אותיות ואחר כך התלמידים חוזרים עליהם, ו-3 אותיות ואחר כך התלמידים חוזרים. מה שמיוחד בשיר זה הוא שהתלמידים חוזרים אחר המורה או אחר תלמיד מן הכיתה. להלן שורות השיר:

א ב ת ת	תלמידים חוזרים:	א ב ת ת
ג ח כ	תלמידים חוזרים:	ג ח כ
ד ז ר ז	תלמידים חוזרים:	ד ז ר ז
ס ש ש	תלמידים חוזרים:	ס ש ש
צ ט ז ע	תלמידים חוזרים:	צ ט ז ע
פ ק	תלמידים חוזרים:	פ ק
כ ל מ נ	תלמידים חוזרים:	כ ל מ נ
ה ו י	תלמידים חוזרים:	ה ו י

5. הצבעה על שלוש אותיות לפי סדר מסויים, הכיתה אומרת מהי המילה שהמורה הצביעה את אותיותיה. אפשר גם ההיפך, המורה אומרת מילה ותלמיד בא לפלקט ומצביע על האותיות שבה.

6. בכיתה ח ניתן בשלב זה לבקש שיעתיקו את הא"ב הערבי לפי הפלקט, לשאול מהי צורת האות המופיעה בפלקט?

לכתוב ליד כל אות שהעתיקו גם את צורתיה הנוספות אם יש לה.

ניתן לבקש שלייד כל אות יכתבו מילה אחת המכילה את האות. ניתן לעשות חלק בכיתה ולהמשיך כשיעורי בית.

אני ממליצה מאוד שבכיתה ח יהיו שני שיעורי חזרה על האותיות בפורמט הזה ומיד אחריהם לעבור לספר ב ולהתחיל את הסיפור המלך החכם. שם ניתן לעשות עבודת העמקה על אותיות מיוחדות. אין צורך בהקדשת חודש או יותר לחזרות.

השיעור השני: הכנת שלטים לבית הספר (מיומנות הדיבור והכתיבה)

1. לבדוק את רשימת המילים שכתבו התלמידים ליד כל אות, ניתן לעשות רשימה על הלוח. תלמידים יכולים להוסיף מילים במחברתם לכל אות מתוך המאגר הנצבר של כלל הכיתה.
2. לחלק לכל זוג כרטיס שהוא בעצם שלט שניתן לתלות אותו על אחד מחלקי בית הספר. הכרטיס ניתן עם אותיות חלולות (אני מצרפת לכם בקובץ נפרד), התלמידים מפענחים, נעזרים בסרגל האותיות או בפלקט, צובעים את האותיות ומקשטים. המורה מסייעת בהבנת השלטים או מכינה דף מילון על שולחן המורה שניתן להגיע אליו כדי לבדוק משמעות, או ניתן להביא מילון לכיתה.

3. לאחר שכל השלטים מקושטים, תולים את כולם על הלוח ושואלים שאלות בערבית:

לדוגמה

ما اسم المدير / مربية الصف / السكرتيرة؟

أين المكتبة؟ في الطابق الأول أو في الطابق الثاني؟

من كان اليوم في المكتبة / في باب المدرسة / في قاعة الرياضة / عند السكرتيرة؟

בכל פעם ששואלים שאלה המכילה את אחד השלטים מצביעים עליו, אם המילה לא ידועה אז הזוג שקיבל את השלט מתרגם.

4. עבודה על זיהוי האותיות בשלטים.

בקובץ המצורף שבו יש 16 שלטים נמצאות 22 מהאותיות.

חסרות 6 האותיות: خ ن ز ط ظ هـ

תמצאו את האפשרות לחזור על אל הידיעה, על כתיבת "לא" ע"י המילה אולאד, על התא מרבוטה.

ניתן לשאול: أين الحرف د؟ من يقول كلمة فيها الحرف د؟

ניתן גם לבקש שיאמרו מילים עם צורות אחרות של האות.

לסיכום חלק זה רושמים את כל סדר הא"ב הערבי ומסדרים את המילים של השלטים לפי סדר הא"ב הערבי.

5. לסיום השיעור כל זוג יוצא אל חלק אחר של בית הספר לתלות את השלטים.

ממליצה להכין את בעלי התפקידים השונים בבית הספר לקראת מאורע זה.

הערה כללית: ניתן להעביר פעילויות משיעור ראשון לשיעור שני.

ניתן גם לחזור על הפעילות של שיר האותיות והפלקט בשני השיעורים.